

DISCIPLINA V ČETI

PRAVILA IN KAZNI

V navezavi na 7. skavtski zakon se je smiselno dotakniti tudi pravil in kazni, ki so za voditelje navadno ena bolj perečih tem.

CILJ DISCIPLINE PO BI-PIJU

Cilj voditelja v četi – v prvi vrsti četovodje – je, da s svojim zgledom pri IV vzbudi zaupanje. To doseže s prenašanjem odgovornosti na vodnika in vod, vse do posameznega člana čete. Vodi organizirajo potepe, imajo zadolžitve na taboru, IV varuje tabor na nočni straži. S tem začutijo odgovornost do drugih članov voda in čete. Tako se sami med seboj motivirajo k dobremu, ne pa h kršenju pravil.

»Odgovornost se zaupa otroku predvsem preko sistema vodov, na temelju katerih je vodnik odgovoren za vse, kar se zgodi med njegovimi otroki v vodu.« (Bi-Pi)

Na taborih so imeli v začetnih letih skavtstva za kršitve namenjeno častno razsodišče, ki so ga vodili člani čete, vendar je bilo zaradi dobrega vzdušja v četah redko uporabljeno. Nosilci discipline v četi so torej izvidniki in vodnice sami. Prvi zgled je četovodja, potem vodnik in podvodnik in tako naprej do vsakega člana posebej.

LIK VODITELJA

Vendar tega voditelji ne moremo doseči zgolj s funkcijo voditelja. V preteklosti je avtoriteta resda izhajala že iz samega položaja, kar gotovo ni slabo, saj olajša delo novo postavljeni osebi. V sedanjih časih pa je še posebej pomembno to, kar govorimo in delamo. Voditelj je zrela osebnost, ki stoji za svojimi besedami in dejanji ter dobro pozna svoje skavte in delo. Na kratko: je pozitivna avtoriteta. Zna pohvaliti dobro opravljeno nalogo in s poznavanjem značaja svojih IV usmeriti svoje skavte od slabih idej k dobrim dejanjem.

Vse to je gotovo velik ideal. Voditelj se težko približa temu Bi-Pijevemu idealu v nekaj letih vodenja čete. V naših četah se četovodja zamenja v nekaj letih, ravno ko voditelj spozna svoje člane in si pridobi potrebno avtoriteto. **Smiselno bi bilo torej, da se voditelji odločijo ostati aktivni več let, saj se z leti poleg pridobljenih izkušenj razvija tudi lik voditelja.**

OTROK V ČETI IN SKAVTSKI PROGRAM

Skavti vzgajamo s programom in vrednotami, ki se v družbi opuščajo, celo zanikajo. Na kratek rok bodo IV gotovo navdušeni, če pripravimo le vsečne aktivnosti in majhne zadolžitve: hodimo v kino in jemo pice na sestankih, pri skavtskem znanju se zadovoljimo s povprečjem, pri razdalji potepov skrbimo, da otroci ne bodo preveč utrujeni, za opremo skrbimo le voditelji ipd. Če pa hočemo, da otrok napreduje, potem potrebuje zahteven program in jasna pravila, ki jih spoštuje in ki pozitivno vplivajo na skupnost. V otrocih je »gen«, ki spodbuja pogum in željo po premagovanju izzivov. Otroek je radoveden in bi rad napredoval. Največje neumnosti počnejo mladi, ki ne morejo pokazati poguma in ne upravičiti zaupanja. V četi pa otrok pride ravno v obdobje med otroštvom in odraslostjo, ko se ta »gen« zbudi. Hkrati pozorno preverja pravila, upoštevanje le-teh in zgled voditelja. Vedno bolj pa se pri skavtih spopadamo tudi z novimi okoliščinami. Za najbolj nastopaškimi otroki se skriva slaba samopodoba iz družine, dobivamo razvajene in z računalniki ter mobiteli zasvojene otroke, na drugi strani pa je družba zasičena s poudarjanjem pravic in zanemarjanjem dolžnosti.

Tako v preteklosti kot sedaj pa še vedno velja pregovor: *Besede grede pri odraščajočem mladostniku skozi eno uho not' in drugo ven.* Zato je kazen vedno dejanje. Neskončna oštevanja, celo histerično vpitje, voditelju le zbijajo avtoriteto in ga delajo nemočnega, v očeh IV pa celo neumnega. Odločimo se torej lahko med »nezahtevnim« programom – popuščanjem, besednim oštevanjem in kaznijo.

KAZEN: DIREKTNA KAZEN IN ODKUPNINA

Beseda kazen ima negativen prizvok predvsem zaradi v preteklosti prevladujoče permisivne vzgoje, **a kazen je osnovni način vzgoje.** Otroka, ki kljub opozorilom brca žogo in razbije okno, seveda ne moremo pustiti brez kazni. Skavti se lahko zahvalimo načelnim voditeljem, ki niso podlegli permisivni vzgoji, kljub vsemu pa se mlad in neizkušen voditelj sooča z negotovostjo, kako preiti iz veje PP do nekoga, ki skrbi za disciplino. A pozitivno avtoriteto si moramo zgraditi, kar pa ne gre drugače, kot da ob kršenju pravil in vrednot z dejanjem pokažemo, kaj je prav in kaj ne.

Kaj je razlika med direktno kaznijo in odkupnino? V skavtskem besednjaku smo vsako obliko kazni napačno zamenjali za besedo odkupnina (v strokovnem jeziku substitucija). Tako za direktno kazen

pogosto pravimo odkupnina, kar ni pravilno.

**»Za kazen pri skavtih uporabljamo
direktno kazen in odkupnino.«**

V vsakem primeru je **tudi odkupnina kazen**, le da pri tem **IV naredi nekaj dobrega za skupnost** oz. povrne škodo z dobrim, medtem ko je **direktna kazen** sama sebi namen, a vseeno **z dejanjem povemo mladostniku, da krši pravila.**

Beseda odkupnina lahko zavaja s tem, da se za kršitev lahko odkupiš. IV bo tako npr. tehtal, ali se splača izpustiti zadolžitev, če je odkupnina zanj prelahka. Odkupnina na dolgi rok gotovo bolj zaleže kot direktna kazen, a jo je težje izvesti, saj zahteva od voditeljev več napora. Kdaj torej uporabiti direktno kazen in kdaj odkupnino?

DIREKTNNA KAZEN

Direktna kazen zadeva posameznika, vod, lahko tudi četo samo. **Uporabimo jo takrat, ko je smiselno takojšnje ukrepanje.** To je lahko na eni strani v primeru manjše kršitve, ki se pogosto dogaja (neurejenost kroja, zamujanje v zbor), na drugi pa hude kršitve, kjer ni kompromisov (predčasen odhod domov zaradi kajenja, odvzem elektronskih naprav, neudeležba na progi preživetja ...). Če bi se morali za vsakega člana, ki zamudi v zbor ali nima urejenega kroja, spomniti odkupnino, bi nam to vzelo veliko časa, zlahka pa bi lahko pozabili na izvajanje. **Zato naj ima četa svoj pravilnik, ki ga sprejme na svetu čete.** S tem IV bolj ponotranjijo pravila, voditelji pa pri pogostih in manj pomembnih kršitvah ne izgubljam časa in ne tvegamo, da bomo IV obravnavali različno. Pri hudih kršitvah pa smo posledice že vnaprej predebatirali in tako samozavestneje ukrepamo. **Seveda voditelji nismo kruti izvršitelji.** Pogosto IV kaj naredi nehote, zato je včasih **opozorilo ena-na-ena lahko dovolj.** Kljub vsemu pa se moramo pravil držati vsaj okvirno, saj je sicer vsak pravilnik odveč.

Pogosto uporabimo tudi telesno kazen (npr. tek, sklece), ki se je največkrat poslužujemo v kvadratu, zamujanju v zbor, pogovarjanju po nočni tišini ipd. V teh primerih je običajna in v manjši meri neproblematična. V nekaterih primerih pa je šlo – predvsem v preteklosti – za **prekomerno uporabo te oblike**, precej bolj smiselna pa bi bila odkupnina. Nekateri voditelji so si tako hoteli pridobiti avtoriteto moči oz. vojaško avtoriteto, **naš cilj pa je pozitivna avtoriteta.**

DV-IV

ODKUPNINA

Kot že omenjeno, je pomembno, da se IV zaveda, da gre tudi pri **opravljanju odkupnine za kazen.** Smisel odkupnine je ravno v tem, da se zave svojih dejanj, pri tem pa popravi svojo napako oz. doprinese nekaj dobrega skupnosti. Odkupnino oz. substitucijo uporabimo v naslednjih primerih:

- kadar direktna kazen nima učinka,
- nevestno opravljanje zadolžitev,
- nastopaštvo in mladostniško upiranje pravilom ter nezavedanje posledic,
- nespoštovanje drugih,
- materialna škoda ipd.

Za zgoraj naštetu izvidniku ali vodu, manj pogosto četi, naložimo opravilo, s katerim bo naredil nekaj dobrega za skupnost. Če je možnost, naj bo odkupnina povezana s kršitvijo (če je ogenj slabo pripravljen, ga ponovno postavijo naslednji dan), ni pa to vedno mogoče in nujno.

»Discipline se ne doseže tako, da otroka kaznujemo zaradi slabe navade, ampak s tem, da mu najdemo boljšo dejavnost, ki bo pritegnila njegovo pozornost in ga počasi privedla do tega, da bo pozabil in zapustil tisto prejšnjo.« (Bi-Pi)

Nekaj primerov odkupnin: IV slabo opravljeno zadolžitev ponovno opravi v prostem času, naredi spominček za na rutko vsem članom čete, na naslednje srečanje prinese sladico, ki jo je sam naredil, na taboru mora stražiti dodatno stražo (če je slabo stražil), pripraviti zabavni večer (za tiste, ki se začnejo »grupirati« in imajo raje »svoj žur«), z lastnikom travnika se dogovorimo za neko služenje oz. pomoč (nekdo je nedogovorjeno posekal drevo ...).

Velikokrat se zgodi, da si IV ali vod »izbira«, kaj bi počel. Ko se gremo kopat ali pa je pot preživetja, je za akcijo, ko pa je treba iti po drva ali postaviti zgradbo, se začne izogibati delu. Če je to pogosto in pretirano, je smiselna kazen, da se druge aktivnosti, ki mu je bila všeč, ne sme udeležiti, namesto tega pa pomaga pri delu voditeljem, izboljša taborno zgradbo ipd. S tem mu damo vedeti, da mora sodelovati tako pri stvareh, ki so mu všeč, kot tistih, ki mu niso. In kaj je hujšega, kot da se na taboru ne smeš iti kopat z ostalimi.

SKUPINSKA KAZEN

Ko vod ali četa ali kakšna druga skupina znotraj čete ščiti nekoga, ki je kršil pravila, povzročil škodo ipd., potem je soodgovorna za kršenje pravil in je skupinska kazen smiselna. Voditelji se ne smemo igrati detektivov! S tem priznamo, da nam je važnejše iskanje krivca kot to, da je bilo izgubljeno zaupanje.

Drug primer skupinske kazni pa je primer, ko s tem pospešimo samodisciplino v vodu ali četi, krivec ni važen, ampak splošno vzdušje v četi. Npr. ko je zamujanje v četi vedno bolj pogosto in vsakokrat zamudi kdo drug, ko ni tišine ob prižigu tabornega ognja, ko je taborni prostor zanemarjen itn. Velik učinek na izvidnike ob skupinski kazni naredimo, če voditelji sodelujemo, saj smo tudi mi del čete.

DELO S STARŠI

Zelo pozitivno se izkaže, da na sestankih za starše izpostavimo pravilnik, ki ga kljub nasprotnim stališčem nekaterih staršev trdno zagovarjamo. **Včasih so za to potrebni tudi konflikti, vendar imejmo v mislih, da smo mi izvajalci, takšna je naša metoda!** Ne sme se zgoditi, da nam starši prepovedo potepe na taborih ali da se ukлонimo njihovi želji po dnevni telefonski stiki. Če starši tega ne razumejo in so gluhi za naša pojasnila, moramo vztrajati tudi za ceno tega, da starši ne bodo dovolili udeležbe svojemu otroku. V prid nam je več kot 20 let našega delovanja. V mladih četah je zato zelo pomembno, da starše dobro informiramo o našem programu. Dobro je tudi osnovna pravila vključiti v prijavnico za zimovanje tabor, kjer se starši s podpisom potrdijo, da jih poznajo.

ZAKAJ NE MOREMO VZPOSTAVITI POZITIVNE DISCIPLINE? – NAPAKE VODITELJEV

Funkcija voditelja samega mora biti vsaj v osnovni meri spoštovana. Če tega ni, mora vsak nov voditelj začeti znova. Prvi korak k samodisciplini v četi se začne pri vodnikih. Od njih moramo pričakovati, da poskrbijo za disciplino v svojem vodu, pomagamo pa jim z usmerjanjem in jim pomagamo krepiti pozitivno avtoriteto (npr. od njih lahko dobimo povratno informacijo, zakaj ni discipline, kako ukrepati ...).

V četi je več voditeljev, vsi pa so četovodje. To je odstopanje od skavtske metode. V četi je ideal dveh četovodij, moškega in ženskega lika voditelja, ki sta najbolj izkušena izmed voditeljev čete. Ostali voditelji

so pomočniki četovodje. Prva naloga četovodje je, da pozna svoje IV, uveljavlja izvajanje pravil v četi in s tem ustvarja varno okolje. IV tako razumejo, kaj lahko počnejo in česa ne. Vedno ne moremo zagotoviti moškega in ženskega lika v četi, a v vsakem timu se izoblikuje vodja, ki ga kot takega dojema tudi skupina. Če vodje-četovodja ne določimo, potem lahko pride do različnih pogledov, kar lahko opazijo tudi IV, zaradi česar so zmedeni. Eno najpomembnejših načel je, da voditelji pred IV delujejo enotno, seveda pa imajo lahko različne poglede. Ravno v teh trenutkih je pomembna vloga četovodje, ki ima zadnje besedo.

»Vodja mora vztrajati pri disciplini ter takojšnji ubogljivosti v vseh podrobnostih. Napravite tako, da se bodo otroci razkropili samo takrat, ko jim boste vi to dovolili; kar je od časa do časa tudi dobro storiti.« (Bi-Pi)

Eden od razlogov je tudi, da iščemo temelje za naše odločanje oz. skavtom utemeljimo pravila. Včasih se obnašamo, kot da so skavtski zakoni in obljuba le besede na papirju, vendar so temelj, s katerim se IV poistovetijo, voditelji pa naj se nanj opiramo.

Voditelj je prijatelj? Ne, v četi voditelj prevzame vlogo starejšega brata, najmlajši nas prepoznajo celo v očetovskem oz. materinskem liku. Kazni ne more dati prijatelj, s takim odnosom tudi delamo razlike med IV.

Voditelji prelagamo avtoriteto na DA. Res je, da duhovnika že zaradi svoje vloge IV lahko upoštevajo resneje, vendar si ravno s tem voditelj jemlje avtoriteto. DA nam je v oporo, deluje pa predvsem na osebni ravni, tj. npr. pri problematičnih otrocih.

Prevelika četa. Jasno je, da v večji četi težje skrbimo za disciplino, saj se posameznik lažje skrjuje.

Popušcanje pri zborih in skavtskih simbolih - nedoslednost. Disciplina se začne pri majhnih stvareh. Če spoštujemo simbole voda in čete, uradni zbor in krog ter IV vse to ponotranjijo, potem smo lahko gotovi, da bomo imeli v četi manj problemov z disciplino.

»Do discipline ne moremo priti z represijo; treba je otroka opogumljati in ga vzgajati predvsem k samodisciplini in k žrtvovanju sebe samega in svojega sebičnega dobička za dobro drugih. To je učinkovito predvsem, če se odvija na osebni ravni vodje in z dajanjem odgovornosti otroku, zahtevajoč, naj se obnaša tako, da bo vreden izkazanega mu zaupanja.« (Bi-Pi)

